

An aerial photograph of Helsinki, Finland, showing a wide river, a multi-lane bridge with traffic, and several modern high-rise buildings under construction and in use. The sky is overcast. A white speech bubble with a black outline is centered over the bridge, containing the word 'Helsinki' in white text.

Helsinki

Ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma (ILME) 2024–2029







Tiivistelmä

Helsingillä on uusi ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma (ILME) vuosille 2024–2029. Suunnitelmaan on koottu uusia vaikuttavia toimenpiteitä kaupungin ilmanlaadun ja ääniympäristön parantamiseksi.






Helsingissä on jo pitkään tehty työtä paremman ilmanlaadun ja ääniympäristön puolesta ja monet ilmansuojelu- ja meluntorjuntatoimet ovat vakiintuneita. ILME-suunnitelman lisätoimia kuitenkin tarvitaan, sillä liikenteestä aiheutuvat katupöly, melu ja pakokaasut sekä pienpolton päästöt aiheuttavat edelleen haittaa ihmisten terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Kaupungin visiona on, että vuonna 2040 Helsingin ilmanlaatu ja ääniympäristö ovat erinomaisia. Tavoitteena on, että liikenteen pakokaasut, katupöly ja pienpolton päästöt eivät heikennä Helsingin hengitysilmaa ja kaupunkilaiset eivät altistu jatkuvalla voimakkaalle liikennemelulle. Herkissä kohteissa, kuten päiväkodeissa, kouluissa ja palvelutaloissa, ei altistuta liikennemelulle ja ilmansaasteille. Viheralueilla on puhdas ilma ja niiden ääniympäristö on rauhallinen. Tulevaisuudessakin hiljaisia keitaita on eri puolilla kaupunkia.

Tavoite	Toimenpiteet
 Katupöly vähenee kunnossapidon keinoin	1.1 Hiekoituksen optimointi 1.2 Katupölyntorjuntatiedon jakaminen kiinteistöhuoltoyrityksille 1.3 Pääväylien pölyntorjunnan kehittäminen 1.4 Tiedon kerääminen parhaista pölyntorjuntakeinoista 1.5 Kunnossapidon tarpeiden huomiointi katusuunnittelussa 1.6 Selvitys toimintaympäristön muutosten vaikutuksista kunnossapitoon sekä sen resurssitarpeisiin
 Puun pienpolton aiheuttamat haitat vähenevät	2.1 Puhtaan puunpolton viestinnän kehittäminen 2.2 Savuhaittojen torjunta ennalta uusien alueiden suunnittelussa ja olemassa olevien alueiden täydennysrakentamisessa 2.3 Kaupungin sisäisen toimintamallin kehittäminen savuhaittapausten käsittelemiseksi ja savuhaittojen vähentämiseksi
 Liikennemelulta suojattujen asukkaiden osuus kasvaa	3.1 Suunniteltujen melusteiden toteuttaminen 3.2 Melua vaimentavan katupäällysteen vaikuttavuuden arviointi ja tavoiteverkon päivittäminen 3.3 Meluselvityksen laatiminen melualueella (yli 55 dB) sijaitsevien Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kohteiden peruskorjausten lähtötiedoksi 3.4 Tarkoitustenmukaisten meluntorjuntaratkaisujen sisällyttäminen liikenne- ja katusuunnitelmiin 3.5 Voimakkaan melun alueella sijaitsevien vanhojen taloyhtiöiden tukeminen ääneneristyksen parantamisessa 3.6 Melualueella rakenteellisesti suojatuissa rakennuksissa asuvien lukumäärän laskenta
 Kaupungin ääniympäristö paranee	4.1 Kahden viheralueen ääniympäristön parantaminen tai ääniympäristöltään rauhallisen kohteen kehittäminen 4.2 Vehreän meluseinäke -tuoteperheen konseptisuunnittelu 4.3 Kysely rauhallisista keitaista ja niistä viestiminen
  Liikenteen aiheuttamia haittoja ennaltaehkäistään	5.1 Yhteistyö valtion kanssa nopeusrajoitusten laskemiseksi Helsingissä sijaitsevilla valtion väylillä 5.2 Selvitys ulkovaipan ääneneristystä parantavista rakennusteknisistä ratkaisuista hyödynnettäväksi suunnittelussa

 Parantaa ilmanlaatua
  Parantaa ääniympäristöä

Tavoite	Toimenpiteet
 Nastarengaskaiden aiheuttamat haitat vähenevät	6.1 Nastarengasmaksujen käyttöönoton edistäminen 6.2 Kitkarengasviestinnän kehittäminen 6.3 Selvitys kaupungin mahdollisuuksista edistää kitkarengaskaiden käyttöä
 Herkkien kohteiden melu- ja ilmanlaatutilanne paranee	7.1 Kolmen herkän kohteen ääniolosuhteiden ja ilmanlaatutilanteen parantaminen 7.2 Monialaisen yhteistyön tiivistäminen herkkien kohteiden melu- ja ilmanlaatutilanteen kohentamiseksi 7.3 Herkkien kohteiden priorisointi katujen kevätpuhdistuksessa 7.4 Herkkien kohteiden huomiointi liikenteen rauhoittamisen toimenpiteissä 7.5 Tiedon lisääminen ilmansaasteiden ja melun haitoille erityisen herkistä ryhmistä 7.6 Ilmanlaatutiedon saavutettavuuden parantaminen
 Joukkoliikenteen päästöt vähenevät	8.1 HSL:n bussikaluston sähköistymisen nopeutuminen 8.2 Raitioliikenteen suunnitteluohjeen päivitys 8.3 Selvitys raitioteiden pölynsidonnasta 8.4 Raitiovaunukaluston meluvaikutusten vähentäminen
 Raskaan liikenteen ja työkoneiden päästöt vähenevät	9.1 Sähkön, biokaasun ja vedyn käytön edistäminen kunnossapidon kalustossa 9.2 Sähköisten työkoneiden käytön edistäminen kaupungin työmailla 9.3 Satama-alueen raskaan liikenteen ja työkoneiden päästöjen vähentäminen
 Rakennustyömaiden pölyn- ja meluntorjunta kehitty	10.1 Pölyn- ja meluntorjunnan tehostaminen työmailla 10.2. Aluerakentamiskohteiden pölyntorjunnan kehittäminen

 Parantaa ilmanlaatua
  Parantaa ääniympäristöä



Kuva: Roni Rekomaa.

Ilmansaasteet ja melu heikentävät viihtyisyyttä ja aiheuttavat terveyshaittoja

Ilmansaasteet ovat merkittävin yksittäinen ympäristöterveysriski. Ne aiheuttavat muun muassa hengitys- ja sydänsairauksia sekä ennenaikaisia kuolemia. Melu taas heikentää terveyttä esimerkiksi huonontamalla unen laatua ja nostamalla sydänsairausriskiä. Erityisesti lapset, vanhukset ja pitkäaikaissairaat ovat herkkiä ilmansaasteiden ja melun haittoille. Ilmansaasteet ja melu vaikuttavat merkittävästi myös ympäristön viihtyisyyteen.

Ilmanlaatua ja ääniympäristöä heikentää kaupungissa ensisijaisesti liikenne. Haasteet lisääntyvät tulevaisuudessa kaupunkirakenteen tiivistyessä, kun uutta asutusta tulee lisää vilkkaiden väylien varsille.

Helsingin ilmanlaatutilanne

Ilmanlaatu on Helsingissä keskimäärin melko hyvä kansainvälisesti verrattuna. Katupöly, liikenteen pakokaasut sekä puun pienpolton päästöt aiheuttavat kuitenkin edelleen haittaa ihmisten terveydelle ja ympäristön viihtyisyydelle. Nykyiset EU:n sitovat raja-arvot eivät ylitä, mutta WHO:n terveysperusteiset ohjearvot ylittyvät laajasti. EU:n raja-arvot tulevat kiristymään vuonna 2030, jolloin niiden alittaminen tulee olemaan haasteellista erityisesti katupölyn osalta.

Pakokaasupäästöt ovat vähentyneet muun muassa liikenteen sähköistymisen ja ajoneuvotekniikan kehittymisen myötä, mutta katupöly tulee heikentämään hengitysilmaa jatkossakin.

Pientaloalueilla puun poltto tulisijoissa aiheuttaa ajoittain korkeita pienhiukkaspitoisuuksia, erityisesti talvi-iltaisina ja -viikonloppuisin.

Helsingin melutilanne

Helsingiläistä 39 % asuu alueilla, joilla tieliikenteen aiheuttama melutaso ylittää 55 dB. Melualueella asuvien osuus on viime vuosikymmenen aikana hieman noussut. Nousu johtuu pääosin uudesta rakentamisesta melualueelle. Uuden asumisen suunnittelussa melutilanne huomioidaan mm. rakennusten ulkovaipan ääneneristysvaatimuksilla ja sijoittamalla pihojen leikki- ja ulko-oleskelualueet melulta suojaan. Helsingissä on kuitenkin paljon vanhoja asuinalueita ja vanhaa rakennuskantaa, joiden meluntorjunta ei ole riittävää.

Hiljaiset ja rauhalliset alueet ovat kaupunkilaisille erittäin tärkeitä. Usein hiljaisiksi alueiksi käsitetään laajat luontokohdet. Niiden lisäksi Helsingissä on melko runsaasti suhteellisen hiljaisia tai hiljaisiksi koettuja paikkoja, kuten puistoja tai sisäpihoja. On tärkeää, että kaupunkilaiset löytävät ääniympäristöltään miellyttäviä, elvyttäviä paikkoja läheltä kotiaan.





Suunnittelusta toteutukseen

Ilmansuojelu ja meluntorjunta ovat Helsingissä usean eri tahon vastuulla, joten ILME-suunnitelma laadittiin yhteistyössä vastuutahojen kanssa. Suunnitelman toimenpiteille on määritelty vastuutaho, toteutusaikataulu sekä tarvittava budjetti. Vastuutahot huolehtivat siitä, että ohjelmassa esitetyt toimenpiteet sisällytetään vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin.

Suunnitelman mittareina toimivat toimenpiteiden eteneminen sekä indikaattorit. Ilmanlaatu- ja melutilanteen kehittymistä seurataan vuosittain seuraavin indikaattorein:

- Niiden vuorokausien määrä vuodessa, jolloin hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) vuorokausikeskiarvo ylittää 45 µg/m³.
- Hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) vuosikeskiarvo.
- Bentso(a)pyreenin vuosikeskiarvo pientaloalueilla.
- Melualueella asuvien osuus sekä meluntorjunnalla suojatuissa rakennuksissa asuvien osuus.
- Kitkarenkaiden osuus talvirenkaista.

ILME-suunnitelma laadittiin vuorovaikutuksessa asukkaiden ja teeman kannalta keskeisten järjestöjen kanssa. Käydyt keskustelut vahvistivat ILME-suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden tärkeyttä. Suunnitelman toteutuksessa tullaan tekemään yhteistyötä asukkaiden ja järjestöjen kanssa.

Vaikutusten arviointi

Valmisteluryhmä arvioi toimenpiteiden vaikutusten laajuutta ilmanlaatuun ja ääniympäristöön. Vaikutukset voivat olla paikallisesti merkittäviä tai laajemmin koko kaupungin tilannetta parantavia. Usein vaikutukset tulevat esiin vasta pidemmällä aikavälillä. Useilla toimenpiteillä on myös muita positiivisia ympäristövaikutuksia, kuten ilmastopäästöjen väheneminen.